N:o 3.

Ank. till Riksd. kansli den 8 februari 1900, kl. 2 e. m.

Utlåtande, angående regleringen af utgifterna under riksstatens andra hufvudtitel, innefattande anslagen till justitiedepartementet.

(1:a U. A.)

Ordinarie anslag.

Departementets afdelning af Kongl. Maj:ts kansli.

Angående höjning af anslaget till departementets afdelning af Kongl. Maj:ts kansli jemte en i samma ämne inom Andra Kammaren väckt motion. [1.]

1:o. Uti den till Riksdagen aflåtna propositionen angående statsverkets tillstånd och behof har Kongl. Maj:t under denna hufvudtitel uti punkten 1 föreslagit Riksdagen att, under förutsättning, att särskildt aflåten proposition med förslag till lag om straffregister blefve af Riksdagen bifallen, öka anslaget till departementets afdelning af Kongl. Maj:ts kansli dels, enligt det i statsrådsprotokollet öfver justitiedepartementsärenden den 13 januari innevarande år intagna förslag till tilläggsstat, med aflöning till en kanslist 2,700 kronor och dels med förhöjning af 2,000 kronor i anslaget till amanuenser, vikariatsersättningar, renskrifning med mera, eller således med tillhopa 4,700 kronor och alltså i 1901 års riksstat uppföra ifrågavarande anslag, nu upptaget till 35,800 kronor, med 40,500 kronor, samt att för åtnjutande af de i tilläggsstaten upptagna löneförmåner stadga enahanda vilkor, som vore föreskrifna för innehafvare af löner å 1878 års aflöningsstat.

Uti en inom Andra Kammaren väckt motion (n:o 49) har herr *A. Hedin* föreslagit, att Riksdagen, med afslag å Kongl. Maj:ts framställning om höjning af anslaget till justitiedepartementets afdelning af Kongl. Maj:ts kansli med 4,700 kronor, ville under förutsättning, att förslag till lag om straffregister blefve af Riksdagen antaget, till bestridande af de af lagens tillämpning föranledda kostnader, å extra stat för år 1901 bevilja ett anslag af 1,500 kronor.

Öfver ifrågavarande framställningar kommer utskottet, sedan Riksdagen fattat beslut med anledning af Kongl. Maj:ts ofvanberörda särskilda proposition med förslag till lag om straffregister, att afgifva utlåtande; hvilket utskottet härmed skolat för Riksdagen

anmäla.

Svea hofrätt med derunder lydande justitiestat.

Angående delning af Norra Ångermanlands domsaga. [2.]

2:o. Kongl. Maj:t har föreslagit Riksdagen, att, för genomförande af delning af Norra Ångermanlands domsaga i två nya domsagor, anslaget till häradshöfdingarne under Svea hofrätt måtte ökas med 4,500 kronor samt de till häradshöfdingen i Norra Angermanlands domsaga anslagna tjenstgöringspenningar fördelas på sätt ofvan åberopade statsrådsprotokoll upptoge; och skulle i händelse af bifall härtill det i 1900 års riksstat under rubrik »Svea hofrätt med derunder lydande justitiestat» uppförda anslag, 666,287 kronor, behöfva förhöjas till 670,787 kronor.

I detta ämne innehåller ofvanberörda statsrådsprotokoll följande:

Under år 1878 hade Norra Ångermanlands domsagas representanter i Riksdagens Andra Kammare hos Kongl. Maj:t anhållit, att Kongl. Maj:t ville hos Riksdagen göra framställning, att nämnda domsaga, bestående af Nätra, Nordingrå, Själevads och Arnäs tingslag, måtte vid dåvarande innehafvaren häradshöfdingen Johan Åkerbloms afgång delas i två domsagor sålunda, att Nätra och Nordingrå tingslag komme att utgöra den ena domsagan samt Själevads och Arnäs tingslag den andra.

Såsom skäl för ifrågavarande anhållan hade sökandena hufvudsakligen anfört, att, sedan antalet invånare i Norra Ångermanlands domsaga, med en areal af icke mindre än 62,81 qvadratmil, ökats till mera än 43,000, det måste förutsättas, att rättskipningen icke kunde af en häradshöfding handhafvas på ett tillfredsställande sätt; att i anledning af domsagans vidsträckta

omfång och den årligen växande mängden af domarens göromål domareembetet ock under senare tiden utöfvats af två personer, som troligen dermed haft full sysselsättning; samt att den tillökning i folkmängden och antalet af industriella anläggningar, som kunde antagas blifva en följd af norra stambanans framdragande genom en del af domsagan, säkerligen skulle komma att än ytterligare öka domarens göromål och försena rättskipningen.

De särskilda tingslagens invånare hade derefter öfver ansökningen blifvit hörda inför domhafvanden genom socknevis valda ombud, hvilka enhälligt biträdt sökandenas framställning.

Dessutom hade yttranden i ärendet afgifvits af två domhafvande, som förordnats att samtidigt förvalta hvar sin del af domsagan, af Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Vesternorrlands län och af Svea hofrätt. De båda domhafvandena hade vitsordat behofvet af domsagans delning och funnit detsamma bekräftadt genom sin erfarenhet, i det att de hade full sysselsättning med domsagans skötande.

Kongl. Maj:ts befallningshafvande hade, under erinran, hurusom samma myndighet redan vid fråga om delning af dåvarande Södra Ångermanlands domsaga framhållit behofvet af jemväl Norra Ångermanlands domsagas delning, yttrat, att de skäl, som då anförts för sistnämnda domsagas delning, sedan dess icke förringats, utan fast hellre så stadgats, att de numera innebure en oafvislig nödvändighet, hvadan Kongl. Maj:ts befallningshafvande tillstyrkte delning, på sätt sökandena hemstält.

Svea hofrätt hade med hänsyn till mängden af de vid domstolarna inom domsagan förekommande mål och ärenden, domsagans vidsträckta område och antalet af dess invånare, hvilka förhållanden föranledt, att domsagans förvaltning alltsedan den 1 februari 1882, med undantag allenast af fjorton dagar under 1885 års sommar, varit delad mellan två domhafvande, ansett domsagans delning vara af behofvet synnerligen påkallad, i följd hvaraf, och då det i ansökningen föreslagna sättet för domsagans delning, hvilket blifvit förordadt ej mindre af Kongl. Maj:ts befallningshafvande och den ene tillförordnade domhafvanden än äfven af samtliga menigheter inom domsagan, hvilka i ärendet yttrat sig, beredde domsagans befolkning fördelen af den snabbare lagskipning, kongl. förordningen den 17 maj 1872 afsåge att åvägabringa, och såväl derigenom som i öfrigt syntes vara egnadt att tillgodose ortens intressen, hofrätten hemstält, att Norra Ångermanlands domsaga måtte vid nuvarande innehafvarens afgång från embetet delas i två domsagor, bestående den ena af Själevads och Arnäs tingslag och den andra af Nätra och Nordingrå tingslag.

Enligt statistiska centralbyråns officiella uppgift hade funnits den 31

december 1898 i Nätra och Nordingrå tingslag tillsammans 24,318 invånare och i Själevads och Arnäs tingslag tillhopa 25,871 invånare.

Departementschefen har för egen del förklarat sig på de skäl, som för domsagans delning blifvit anförda, anse densamma vara af behofvet påkallad; och delningen syntes honom böra ske sålunda, att Nätra och Nordingrå två tingslag komme att utgöra en domsaga, hvilken lämpligen kunde benämnas Nätra och Nordingrå domsaga, samt att Själevads och Arnäs båda tingslag bildade en domsaga under benämning Själevads och Arnäs domsaga. Som häradshöfdingeembetet för närvarande vore obesatt, mötte intet hinder för delningens omedelbara verkställande.

Beträffande det anslag, som för delningens genomförande erfordrades, erinrades om, att åt domhafvanden i den odelade domsagan vore af statsmedel anvisade 4,500 kronor i lön och 2,400 kronor såsom tjenstgöringspenningar. Då invånarnes och de afgjorda målens antal vore något högre i Själevads och Arnäs än i Nätra och Nordingrå tingslag, syntes tjenstgöringspenningarne böra, i öfverensstämmelse med de vid reglering af häradshöfdingarnes löneförmåner följda grunder, på de båda nya domsagorna sålunda fördelas, att på Själevads och Arnäs domsaga komme 1,300 kronor, och på Nätra och Nordingrå domsaga 1,100 kronor. Då anledning att föreslå beredande af förvaltningskostnadsbidrag ej förefunnes, skulle domsagans delning således för statsverket medföra en ökad utgift af allenast beloppet af en häradshöfdingelön eller 4,500 kronor.

Departementschefen hemstälde alltså, att Kongl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen att för delning af Norra Ångermanlands domsaga, på sätt blifvit ifrågasatt, i stället för de åt domhafvanden i nämnda domsaga å ordinarie stat anvisade aflöningsbelopp af tillsammans 6,900 kronor, å ordinarie stat bevilja:

för häradshöfdingen i Nätra och Nordingrå domsaga:		
lön	kronor 4,500: —	
tjenstgöringspenningar	» 1,100: —	5,600: —
för häradshöfdingen i Själevads och Arnäs domsaga:		
lön	kronor 4,500: —	
tjenstgöringspenningar	» 1,300: —	5,800: —

Af hvad i statsrådsprotokollet sålunda anförts såsom skäl för, att ifrågavarande domsaga, hvars förvaltning allt sedan den 1 februari 1882 varit faktiskt delad på två domhafvande, må blifva definitivt delad i två särskilda domsagor, anser utskottet framgå, att en dylik delning, som, då häradshöf-

dingeembetet derstädes för närvarande är obesatt, nu lämpligen kan verkställas, är för rättskipningens behöriga gång önsklig och behöflig; och har utskottet ej heller något att erinra mot det sätt, hvarpå domsagan föreslagits blifva delad. Hvad angår de föreslagna aflöningarna, är att märka, att lönen, 4,500 kronor, är vanlig häradshöfdingelön och att tjenstgöringspenningarnes sammanlagda belopp motsvarar hvad i sådant afseende hittills utgått till häradshöfdingen i den odelade domsagan och enligt den fastställda staten fortfarande skall utgå, derest domsagan icke varder delad.

Utskottet får hemställa,

att, med bifall till Kongl. Maj:ts förevarande framställning, Riksdagen, för genomförande af delning af Norra Ångermanlands domsaga i två nya domsagor, må jemte fördelning af de till häradshöfdingen i nämnda domsaga anslagna tjenstgöringspenningar på sätt, ofvan åberopade statsrådsprotokoll upptager, öka anslaget till häradshöfdingarne under Svea hofrätt med 4,500 kronor.

Vid bifall härtill kommer det i 1900 års riksstat under rubrik »Svea hofrätt med derunder lydande justitiestat» uppförda anslag, 666,287 kronor, att höjas till 670,787 kronor.

Fångvården.

Angående höjning af lönen för kamrerarne vid vissa fångvårdsanstalter. [3.]

3:o. Kongl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att höja lönen med 700 kronor för kamreraren vid centralfängelset å Långholmen och med 500 kronor för en hvar af kamrerarne vid centralfängelserna å Nya Varfvet samt i Karlskrona och Landskrona äfvensom vid tvångsarbetsanstalterna å Svartsjö och i Norrköping eller tillhopa med ett belopp af 3,200 kronor att utgå af bestämda anslaget till fångars vård och underhåll under enahanda vilkor, som föreskrifvits för innehafvare af lön å nu gällande, af Riksdagen antagna lönestat för tjenstemän vid fångvårdsanstalterna.

Enligt hvad ofvan åberopade statsrådsprotokoll i detta ämne upplyser, hade fångvårdsstyrelsen hos Kongl. Maj:t anmält, att samtliga kamrerare vid de centrala fångvårdsanstalterna, med undantag af kamreraren vid tvångsarbetsanstalten i Landskrona, anhållit om vidtagande af åtgärd till beredande åt dem af förbättrad aflöning, motsvarande deras uppbördsansvar och den förlust, de lidit i inkomster. Dessa inkomster, hvilka till väsentlig del be-

rodde på afskrifningsprocent å de under kamrerarnes vård befintliga proviantvaror samt på kamrerarne tillkommande så kallad utminuteringsprocent å artiklar, som fångarne egt af sin arbetsförtjenst under namn af premievaror tillhandla sig ur förråd vid centralanstalterna, hade nemligen under årens lopp betydligt sjunkit i följd af minskning i fångantalet och ändrade föreskrifter rörande fångarnes arbetsförtjenst.

Fångvårdsstyrelsen hade med afseende å denna framställning anfört, att den kamrerarne tillkommande afskrifningsprocent utginge af statsmedel på grund af afskrifningsreglementet den 11 augusti 1812. Den härpå beroende inkomsten, till hvilken uttryckligen tagits hänsyn, då kamrerarnes aflöningar af 1874 års Riksdag reglerats till sina nuvarande belopp, hade sedan denna tid nedgått synnerligast vid de centrala fångvårdsanstalterna å Långholmen och i Karlskrona. På grund hufvudsakligen af det dåvarande höga fångantalet vid dessa anstalter hade nämnda inkomst utgjort i medeltal för de fem åren 1870—1874 vid den förra anstalten 1,430 och vid den senare 1,150 kronor, under det att densamma för år 1898 uppgått till endast 715 och 560 kronor vid samma anstalter. Under de senaste femton åren hade berörda inkomst vid de särskilda anstalterna visserligen i mån af fångantalet och prisen å förnödenheterna vexlat, men dock i det hela taget stält sig någorlunda konstant. Utminuteringsprocenten, som likaledes af ålder utgått till kamrerarne, utgjorde ersättning till dem för besvär och tidspillan genom bestyret med premievarorna och för förlust genom deras utminutering. Den hade utgjort tolf procent å varornas inköpspris och godtgjordes kamrerarne genom höjning af detta samt betalades sålunda af fångarnes arbetsförtjenst. Beträffande den betydelse, de så kallade premievarorna egt med hänsyn till kamrerarnes sportelinkomster, hade fångvårdsstyrelsen erinrat, att vid de centrala fångvårdsanstalterna medgifvande förr lemnats fångarne att af sin rätt stora arbetsförtjenst använda hufvudsakligare delen till inköp af premievaror, men att numera inskränkning häri skett i fångvårdens intresse, så att blott en mindre myckenhet af ett fåtal födoämnen hädanefter finge såsom premievaror tillhandahållas fångarne. Men denna inskränkning hade för kamrerarne medfört, att deras på utminuteringsprocenten grundade inkomst sjunkit till en sådan obetydlighet, att den kunde anses hafva i det närmaste upphört.

Om den obetydliga, ännu återstående ovissa inkomsten i utminuteringsprocent ej medräknades, utgjorde kamrerarnes förmåner enligt gällande stat med tillägg af i medeltal för de sista femton åren beräknad afskrifningsprocent följande belopp:

	å Långholmen	i Malmö	å Nya Varfvet	å Svartsjö	i Karlskrona	i Landskrona	i Norrköping
	Kronor	Kronor	Kronor	Kronor	Kronor	Kronor	Kronor
lön	1,500	1,500	1,500	1,500	1,500	1,500	1,500
skrifvarearfvode	450	450	300	300	300	300	300
afskrifningsprocent	685	780	540	360	550	500	200
arfvode vid kronohäktet å Långholmen	150	—	—	—	—	—	—
d:o vid tvångsarbetsanstalten å Nya Varfvet	—	—	300	—	—	—	—
Summa	2,785	2,730	2,640	2,160	2,350	2,300	2,000

hvartill komme åt en hvar af kamrerarne ålderstillägg med 300 kronor efter fem och ytterligare 200 kronor efter tio år samt tjenstebostad och löneved eller ersättning derför. För direktören och redogöraren vid centralfängelset i Göteborg, hvilken åtnjöte, förutom bostad och vedbrand, i lön som direktör 1,500 kronor och i arfvode som redogörare 500 kronor samt dessutom två ålderstillägg om tillsammans 500 kronor, uppginge afskrifningsprocenten i medeltal till 90 kronor, så att hans sammanlagda inkomst med frånräkning af ålderstilläggen utgjorde omkring 2,090 kronor.

Med särskild hänsyn till den betydliga uppbörd, som anförtroddes åt fångvårdens kamrerare, måste det ligga i statens intresse, att de icke aflönades så knappt, att de, såsom för närvarande vore förhållandet, nedtvingades i ekonomiska bekymmer. Till afhjelpande af nu inträdda missförhållanden ansåge styrelsen såväl billighet som klokhet fordra, att kamrerarnes inkomster höjdes till belopp, ej understigande hvad vid afvägandet af deras nu å bestämda anslaget till fångars vård och underhåll uppförda aflöningar torde beräknats; och ansåge styrelsen detta böra ske dels genom höjning af sjelfva lönen, dels genom beredande af arfvoden, motsvarande den inkomst, som under de senare tiderna genom mistad utminuteringsprocent gått för dem förlorad. Då emellertid fråga af styrelsen väckts om indragning af centralfängelset i Malmö, borde beträffande kamreraren derstädes i nämnda afseenden för närvarande icke sättas i fråga annan åtgärd, än att åt honom för den tid, fängelset kunde komma att bibehållas, bereddes ersättning för den förlorade utminuteringsprocenten.

Kamreraren vid centralfängelset å Långholmen, hvilket vore det största i riket, borde enligt styrelsens åsigt aflönas något högre än öfrige kamrerare.

Styrelsen ansåge derför skäligt, att lönen höjdes med 700 kronor för kamreraren vid centralfängelset å Långholmen och med 500 kronor för en hvar af de öfrige kamrerarne, med undantag af kamreraren i Malmö, samt att ersättningsarfvoden för förlorad utminuteringsprocent medgåfves kamrerarne med uppgifna belopp.

Hvad fångvårdsstyrelsen sålunda anfört ansåge departementschefen sig böra biträda, såvidt anginge förslaget till löneförhöjning såsom ersättning för minskad afskrifningsprocent, till hvilken inkomst uttryckligen tagits hänsyn, då kamrerarnes aflöningar af 1874 års Riksdag reglerats och deri minskning i följd af förändrade förhållanden vid fångvården följaktligen syntes böra af staten ersättas. Då utminuteringsprocenten deremot icke syntes vid löneregleringen hafva tagits i betraktande, och densamma för öfrigt, enligt hvad fångvårdsstyrelsen anfört, utgjorde ersättning för besvär och tidspillan genom bestyret med premievarornas anskaffande och utminutering samt för den dervid uppkomna förlust, men dessa bestyr och sagda förlust minskades i samma mån som utminuteringsprocenten upphörde, funne departementschefen fångvårdsstyrelsens hemställan beträffande ersättning för utminuteringsprocent icke böra föranleda någon framställning till Riksdagen.

Utskottet, som tagit del af de denna framställning berörande handlingar, hvilka funnits i Kongl. Maj:ts proposition åberopade och till utskottet öfverlemnats, samt jemväl i ämnet inhemtat ytterligare upplysningar, finner väl deraf framgå, att under senare år kamrerarne vid de centrala fångvårdsanstalterna till följd af flera samverkande orsaker fått vidkännas delvis högst betydlig minskning i de inkomster, som på grund af sportler i form af afskrifningsprocent och utminuteringsprocent förut tillkommit dem. Då utskottet emellertid hyser den öfvertygelsen, att nämnda på inkomst af sportler grundade aflöningssystem icke är numera lämpligt och utskottet i öfverensstämmelse dermed anser en sådan ny lönereglering för ifrågavarande tjenstemän böra snarast möjligt ega rum, att hvarje dylik sportelaflöning må upphöra och, der så finnes böra ske, utbytas mot bestämd kontant aflöning, finner sig utskottet, som antager, att Riksdagen har att emotse förslag från Kongl. Maj:t i antydda hänseende, icke kunna tillstyrka Riksdagen att för afhjelpande till en del af missförhållandet nu företaga någon åtgärd af den art, Kongl. Maj:t ifrågasatt.

Utskottet hemställer derför,

att Kongl. Maj:ts nu förevarande framställning icke må vinna Riksdagens bifall.

4:o. Uti punkten 4 af denna hufvudtitel har Kongl. Maj:t föreslagit Riksdagen att höja dels lönen för direktören vid centralfängelset å Nya Varfvet med 500 kronor och dels skrifvarearfvodet till direktören vid tvångsarbetsanstalten i Norrköping med 200 kronor för år, eller tillhopa med 700 kronor, att af bestämda anslaget till fångars vård och underhåll utgå under enahanda vilkor, som i punkt 3 under denna hufvudtitel i statsverkspropositionen vore sagdt.

Angående höjning af lönen för direktören vid centralfängelset å Nya Varfvet samt af skrifvarearfvodet till direktören vid tvångsarbetsanstalten i Norrköping. [4.]

Fångvårdsstyrelsen hade, enligt hvad af ofvanberörda statsrådsprotokoll inhemtas, med erinran, att de centrala fångvårdsanstalterna å Nya Varfvet och i Norrköping numera blifvit ordnade och utvidgade för ändrad eller ny användning, framhållit, dels att härigenom det förra fängelset inträdt i likställighet med centralfängelserna å Långholmen och i Malmö, samt att å Nya Varfvet de vanliga fängelsedirektörsgöromålen ökats genom den större omtanke, som der måste egnas åt fängelsearbetena, hvilka derstädes drefves, icke såsom i allmänhet annorstädes genom entreprenörer, utan af fångvården sjelf och för dess räkning, samt genom underhållsbestyren för den mängd kronan tillhörande byggnader, som låge spridda på det synnerligen vidsträckta fängelseområdet, dels ock, rörande anstalten i Norrköping, att efter dennas nu skedda förändring till tvångsarbetsanstalt för qvinnor direktörens göromål derstädes blifvit betydligt mer betungande än förr, bland annat genom den ökning i skrifgöromålen, som blifvit en följd af anstaltens större och i medeltal till mera än 150 qvinnor uppgående fångpersonal samt den stora omsättning, som deri på grund af de korta tvångsarbetstiderna egde rum. Styrelsen ansåge derför rättvist, såväl att lönen till direktören vid centralfängelset å Nya Varfvet höjdes från sitt nuvarande belopp, 3,000 kronor, till enahanda belopp, hvarmed den utginge för direktörerna å Långholmen och i Malmö, eller till 3,500 kronor, som ock att skrifvarearfvodet till direktören vid tvångsarbetsanstalten i Norrköping, hvilket nu vore bestämdt till 300 kronor, för framtiden utginge med samma belopp som motsvarande arfvode vid samtliga de centrala fångvårdsanstalterna för män, eller med 500 kronor för år.

Departementschefen har för sin del förklarat, att han, med hänsyn till storleken af fångvårdsanstalterna å Nya Varfvet och i Norrköping, ansåge billigheten fordra, att direktörslönen vid det förstnämnda fängelset och direktörens skrifvarearfvode vid det senare höjdes till de af fångvårdsstyrelsen föreslagna belopp.

Utskottet kan icke af hvad sålunda anförts finna sig öfvertygadt om nödvändigheten af de utaf Kongl. Maj:t nu föreslagna aflöningsförhöjningarna.

Om ock arbetet för direktören vid centralfängelset å Nya Varfvet under de senare åren till äfventyrs något ökats, har detta, enligt utskottets mening, antagligen icke skett i sådan omfattning, att nämnda fängelse numera i detta afseende måste jemställas med fängelserna å Långholmen och i Malmö. Fångantalet vid de olika fängelserna är på grund af flera förhållanden ganska vexlande under olika år; och en kanske tillfällig stegring deri synes ej böra omedelbart leda till löneförhöjning.

Då utskottet finner sistnämnda skäl tala för att den af Kongl. Maj:t nu föreslagna höjningen i skrifvarearfvodet till direktören vid tvångsarbetsanstalten i Norrköping ej heller må för närvarande beviljas, får utskottet hemställa,

att Kongl. Maj:ts förevarande framställningar icke må af Riksdagen bifallas.

Angående minskning af bestämda anslaget till fångars vård och underhåll. [5.]

5:o. Uti punkten 5 under denna hufvudtitel har Kongl. Maj:t uti statsverkspropositionen föreslagit Riksdagen att, i händelse af Kongl. Maj:t under nionde hufvudtiteln gjord framställning om direktören vid indragna centralfängelset å Norrmalm Carl Robert Wibergs öfverflyttning på allmänna indragningsstaten af Riksdagen bifölles, minska bestämda anslaget till fångars vård och underhåll med belopp, motsvarande å nämnda anslag för denna befattning anvisade löneförmåner, eller 3,700 kronor.

Under nionde hufvudtiteln har Kongl. Maj:t uti punkten 4 föreslagit, beträffande Wiberg, att denne måtte få å allmänna indragningsstaten öfverflyttas, med rätt för honom att å sagda stat från och med år 1901 under sin återstående lifstid uppbära årlig lön till belopp af 5,175 kronor, dock med vilkor, att, i händelse Wiberg efter förflyttning till indragningsstaten befordrades i statens eller kommunens tjenst, han skulle vara pligtig att i allo frånträda lönen å indragningsstaten, derest denna understege eller vore lika med den nya lönen, samt att å lönen å indragningsstaten, derest den öfverstege berörda nya lön, vidkännas mot denna senare svarande afdrag.

Af det vid nu ifrågavarande framställning under andra hufvudtiteln fogade statsrådsprotokoll, för hvilket utskottet kommer att framdeles vid behandlingen af ofvanberörda fråga under nionde hufvudtiteln närmare redogöra, inhemtas bland annat, att, i händelse af bifall till sistberörda framställning, skulle från bestämda anslaget till fångars vård och underhåll kunna afföras hvad derifrån hittills utgått till aflönande af direktören vid centralfängelset och kronohäktet å Norrmalm, nemligen lön 3,000, arfvode 300 och skrifvarearfvode 400 kronor, eller tillsammans 3,700 kronor.

Utskottet hemställer,

att Riksdagen må, under förutsättning, att den af Kongl. Maj:t under nionde hufvudtiteln i statsverkspropositionen gjorda framställning om direktören vid indragna centralfängelset å Norrmalm Carl Robert Wibergs öfverflyttning på allmänna indragningsstaten vinner Riksdagens bifall, minska bestämda anslaget till fångars vård och underhåll med 3,700 kronor.

Angående minskning af bestämda anslaget till fångars vård och underhåll. [6.]

6:o. Kongl. Maj:t har vidare föreslagit Riksdagen att minska bestämda anslaget till fångars vård och underhåll med den del af arfvodet till presterligt biträde vid fängelserna å Långholmen, som denne varit pligtig frånträda, derest tjenstebostad kunnat åt honom anvisas, eller 300 kronor.

Föredragande departementschefen har till statsrådsprotokollet erinrat, att för presterligt biträde vid fängelserna å Långholmen funnes å bestämda anslaget till fångars vård och underhåll uppfördt arfvode af 2,400 kronor med vilkor, att, derest tjenstebostad kunde åt samma biträde beredas, afdrag å arfvodet skulle göras med 300 kronor, äfvensom meddelat, att numera dylik bostad anvisats, hvadan förenämnda minskning å anslaget kunde ega rum.

Utskottet hemställer,

att Kongl Maj:ts förevarande framställning må af Riksdagen bifallas.

Öfriga ordinarie anslag.

Angående öfriga ordinarie anslag.

7:o. Beträffande öfriga ordinarie anslag har Kongl. Maj:t icke föreslagit någon förändring.

Utskottet hemställer,

att samtliga de ordinarie anslagen under denna hufvudtitel, i hvilka förändring här ofvan icke blifvit ifrågasatt, må i 1901 års riksstat upptagas till oförändrade belopp, dock att anslaget till skrifmaterialier och expenser, ved m. m. må få till beloppet jemkas i den mån, som det för jemnande af hufvudtitelns slutsumma kan finnas erforderligt.

Extra anslag.

Angående anslag till lagbyrån jemte en i ämnet inom Andra Kammaren väckt motion. [7.]

8:o. Kongl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att på extra stat för år 1901 bevilja för fortsatt uppehållande af lagbyråns verksamhet 25,000 kr.

Angående lagbyråns verksamhet under år 1899 har departementschefen till statsrådsprotokollet meddelat, att lagbyrån under nämnda år utarbetat, förutom åtskilliga författningsförslag af mindre omfattning, förslag till lag om inteckning i fartyg äfvensom förslag till ändrad lydelse af 17 och 31 kap. rättegångsbalken jemte dermed sammanhängande författningar, hvarförutom ledamöter i lagbyrån inför högsta domstolen föredragit vissa lagförslag.

Uti en inom Andra Kammaren väckt motion (n:o 109) har herr *Staaff* föreslagit, att Riksdagen måtte för fortsatt uppehållande af lagbyråns verksamhet på extra stat för år 1901 anvisa ett belopp af 25,000 kronor, dock under förbehåll, att 1902 års Riksdag erhölle en fullständig och noggrann redogörelse för byråns verksamhet under år 1901.

Motionären har till stöd för denna framställning och med anledning af ofvan omförmälda redogörelse för lagbyråns verksamhet under år 1899 anfört, att då förslaget till lag om inteckning i fartyg, om också kräfvande rätt mycken tid och arbete, dock väl svårligen kunde sägas vara hvad man vanligen menade med ett lagarbete af större omfång; då detsamma i ännu högre grad gälde om omarbetningen af 31 kap. rättegångsbalken och då i fråga om 17 kap. samma balk de mest vidlyftiga förarbeten förut förelegat i form af utarbetade lagförslag, syntes det motionären tydligt, att större delen af lagbyråns tid under år 1899 måste hafva upptagits af arbeten, hvilka icke funnes mera än på sin höjd antydda i departementschefens ofvan anförda meddelande.

Då det emellertid syntes gifvet, både att en redogörelse för byråns verksamhet vore önskvärd, på det att Riksdagen skulle kunna bilda sig en uppfattning af dess nytta och nödvändighet, och att denna redogörelse borde vara på helt annat sätt beskaffad än det i förbigående lemnade meddelande, som i årets statsverksproposition innehölles, framstälde motionären sitt ifrågavarande förslag.

Utskottet delar den af motionären uttryckta uppfattning om önskvärdheten af att Riksdagen må på utförligare sätt, än på senare tiden

plägat ske, erhålla redogörelse för lagbyråns verksamhet, till hvars uppehållande anslag på extra stat under en längre följd af år anvisats. Men då utskottet är förvissadt om att Kongl. Maj:t, då uppmärksamheten nu blifvit fästad på detta önskemål, icke lärer underlåta att i möjligaste mån tillmötesgå detsamma, finner utskottet det icke vara erforderligt, att anslaget till berörda ändamål varder bundet vid ett uttryckligt förbehåll i sådant syfte; och finner utskottet sig ega så mycket mindre skäl att biträda motionärens framställning i detta ämne, som det icke lärer vara tillrådligt att, på sätt motionären föreslagit, vid ett anslag, som afses att utgå år 1901, fästa ett vilkor, som först det följande året skulle uppfyllas.

Utskottet hemställer alltså,

a) att Riksdagen må för fortsatt uppehållande af lagbyråns verksamhet på extra stat för år 1901 anvisa 25,000 kronor, samt

b) att herr Staaffs ofvanberörda motion icke må till någon Riksdagens särskilda åtgärd föranleda.

Angående anslag till krigshofrätten. [8.]

9:o. Kongl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att till arfvoden åt krigshofrättens ordförande och militäre ledamöter på extra stat för år 1901 bevilja 3,250 kronor.

Till statsrådsprotokollet har föredragande departementschefen erinrat, hurusom, efter det högsta domstolen i anledning af utarbetadt förslag till lag om krigsdomstolar och rättegången derstädes, enligt hvilket krigshofrätten skulle i väsentlig mån omorganiseras, afgifvit yttrande af beskaffenhet att föranleda en genomgripande omarbetning af förslaget, frågan om krigshofrättens organisation ännu icke kommit i det skick, att densamma kunde för Riksdagen framläggas.

Under tillstyrkande af bifall till Kongl. Maj:ts nu förevarande framställning hemställer utskottet,

att Riksdagen må till arfvoden åt krigshofrättens ordförande och militäre ledamöter på extra stat för år 1901 anvisa 3,250 kronor.

Angående nya hägnader och fänggårdar vid länsfängelserna i Malmö och Örebro samt vid kronohäktet i Uddevalla. [9.]

10:o. Uti punkten 9 af denna hufvudtitel har Kongl. Maj:t uti statsverkspropositionen föreslagit Riksdagen att för uppförande af nya hägnader vid vissa fängelser på extra stat för år 1901 anvisa 34,600 kronor.

Beträffande de skäl, som ligga till grund för nu ifrågavarande framställning, har departementschefen till statsrådsprotokollet anfört följande.

På sätt af protokollet öfver justitiedepartementsärenden den 13 juni 1899 angående regleringen af andra hufvudtitelns stat framginge, hade fångvårdsstyrelsen i skrifvelse den 30 september 1898 anfört, att reservationsanslaget till vård och underhåll af läns- och kronocellfängelserna, hvilket vid 1882 års riksdag bestämts till 30,000 kronor, alltsedan bibehållits oförändradt vid sagda belopp, som jemte vissa kommuners bidrag af tillsammans omkring 2,400 kronor om året utgjorde den tillgång, som för nyssnämnda ändamål stode till fångvårdsstyrelsens förfogande. Efter 1882 hade emellertid dels uppförts nya kronohäkten och dels anordnats nya bostäder åt vaktbetjente, hvilket i förening med den omständighet, att behofvet af underhåll af fängelserna i mån af deras ålder ökats, under det att priset å byggnadsmaterialier och dagsverken betydligt stigit, föranledt, att allt större svårighet mött att få reservationsanslaget att räcka till för de arbeten, som för fängelsebyggnadernas vidmagthållande varit mest nödvändiga. Hvad särskildt anginge de vid fängelserna befintliga plank, som i allmänhet vore uppförda för omkring fyratio till femtio år sedan, hade dessa, så länge de ännu kunnat repareras, erhållit det nödtorftiga underhåll, reservationsanslaget kunnat medgifva utan äfventyr för beståndet af andra vigtigare byggnadsdelar; men planken vid vissa fängelser hade nu börjat visa sig till stomme och beklädnad så uppruttna, att de icke vidare kunde tjena sitt ändamål eller repareras, utan måste ersättas med nya hägnader. Detta behof hade under de senaste åren visat sig så trängande, att fångvårdsstyrelsen nödgats att i sina förslag till stater å reservationsanslaget upptaga nybyggnad af fånggårdarne vid en del af fängelserna. Men följden deraf, att sålunda betydliga summor undandragits det egentliga byggnadsunderhållet, hade blifvit, att i och för sig synnerligen behöfliga reparationsarbeten måst år efter år uppskjutas, till dess det nu blifvit nödvändigt att bereda utväg för deras verkställande. I följd häraf och då reservationsanslaget hade till uppgift att lemna nödiga medel till vidmagthållande af befintliga fängelsebyggnader och sålunda icke syntes böra till sitt belopp bestämmas efter ett tillfälligt och mera sällan återkommande behof såsom det ifrågavarande, hvilket borde betraktas såsom nybyggnad och tillgodoses genom anvisande af extra anslag, hade fångvårdsstyrelsen hemstält, att Kongl. Maj:t täcktes hos Riksdagen göra framställning om anvisande af ett extra anslag å 73,500 kr. för uppförande af nya hägnader och fånggårdar vid ett antal af rikets läns- och kronocellfängelser. Med anledning af denna hemställan hade Kongl. Maj:t till 1899 års Riksdag gjort framställning om ett anslag å 31,305 kronor till nya hägnader och fånggårdar vid fyra länsfängelser, hvilket anslag ock af Riksdagen beviljats.

Under hänvisning till sin ofvanberörda skrifvelse hade fångvårds-

styrelsen den 19 oktober 1899 inkommit med instrument öfver besigtningar, som under år 1899 verkstälts vid vissa länsfängelser samt kronohäktet i Uddevalla, äfvensom beräkningar af kostnaden för ombyggnad af fånggårdar och hägnader vid sagda fängelser; och hade fångvårdsstyrelsen hemstält, att Kongl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen att för uppförande af nya hägnader och fånggårdar vid samma fängelser anvisa ett extra anslag af 46,500 kronor. Sagda handlingar utvisade, att vid besigtningar, som efter förordnande af vederbörande magistrater företagits vid kronohäktet i Uddevalla samt länsfängelserna i Malmö och Örebro, fånggårdarne vid kronohäktet och såväl fånggårdar som omfattningshägnader vid nämnda två länsfängelser vore i så dåligt skick, att deras ombyggande ansetts nödvändigt. Enligt beräkning, som af fångvårdsstyrelsens arkitekt uppgjorts med ledning af de värderingar af dessa ombyggnadsarbeten, som verkstälts vid sjelfva besigtningarna eller efter besigtningarna af sakkunnige män, som i dem deltagit, skulle kostnaden för nämnda ombyggnadsarbeten uppgå till 34,600 kronor, om samtliga ombyggnaderna utfördes af tegel, och till 31,200 kronor, om fånggårdarne byggdes af sten och omfattningshägnaderna af trä.

Då emellertid trakten närmast fängelset i Örebro vore till stor del bebyggd med trähus, från hvilka, derest träplank uppfördes, eldfara kunde hota fängelset, och den beräknade skilnaden i kostnad för hägnader af tegel och af trä vid länsfängelset i Malmö vore obetydlig, eller endast 400 kronor, hade fångvårdsstyrelsen ansett tegel böra användas till alla de nu ifrågavarande ombyggnaderna.

Beträffande fånggårdarne vid länsfängelset i Malmö hade fångvårdsstyrelsen meddelat, att ombyggandet af dessa visserligen varit upptaget till belopp af 4,500 kronor i den af Kongl. Maj:t fastställda stat å reservationsanslaget till vård och underhåll af läns- och kronohäkten för år 1898, men att ombyggnaden det oaktadt i anseende till den högre kostnad, arbetet visat sig betinga, samt nödvändigheten af anslagets anlitande för andra oförutsedda arbeten, i särskild promemoria upptagna till belopp af 6,460 kronor 17 öre, icke kunnat komma till verkställighet.

Departementschefen har förklarat sig anse det framgå af hvad sålunda förekommit, att ett oafvisligt behof förefunnes, att medel anvisades till ombyggnad af hägnader och fånggårdar vid ofvannämnda tre fängelser, samt att hvad fångvårdsstyrelsen anfört syntes utgöra giltigt skäl för jemväl hägnadernas uppförande af sten.

Utskottet, som finner behofvet af anslag till nu ifrågavarande ändamål vara ådagalagdt, hemställer,

att Riksdagen må för uppförande af nya hägnader och fånggårdar vid länsfängelserna i Malmö och Örebro samt vid kronohäktet i Uddevalla på extra stat för år 1901 anvisa 34,600 kronor.

Angående bostadshus åt vaktbetjente vid länsfängelset i Stockholm.

11:o. Kongl. Maj:t har vidare föreslagit Riksdagen att å extra stat för år 1901 anvisa 21,500 kronor för uppförande af ett bostadshus åt vaktbetjente vid länsfängelset i Stockholm.

[10.] Af ofvanberörda statsrådsprotokoll inhemtas i denna fråga följande.

I skrifvelse den 24 januari 1899 hade fångvårdsstyrelsen anfört, att 1890 års Riksdag på framställning af Kongl. Maj:t dels bifallit, att till de å ordinarie stat uppförde vaktbetjente vid fångvården, som vore gifta eller enklingar med familj och icke på kronans bekostnad åtnjöte förmånen af fri bostad, finge utgå hyresersättning till belopp af högst 150 kronor för år, och dels medgifvit Kongl. Maj:t att, om och i den mån besparing uppstode å förslagsanslaget till fångars vård och underhåll, å samma anslag utanordna medel till anskaffning af de ytterligare bostadslägenheter, som för den vid fångvårdsinrättningarna anstälda bevakningspersonal pröfvades nödiga, för så vidt sådana bostadslägenheter kunde i kronans redan befintliga hus utan nybyggnad beredas. Genom de bostäder, som i följd häraf blifvit anordnade, jemte förut befintliga vaktbetjentsbostäder hade numera något mera än halfva antalet af fångvårdens gifta vaktbetjente blifvit beredda fria bostäder i kronans hus. Hvad de öfriga anginge, hade de genom erhållande af hyresersättning i allmänhet kunnat anskaffa bostäder utan afsevärda tillskott från dem sjelfva till hyrans betalande. Men i de större städerna, der under senare åren bostadshyrorna i synnerlig grad uppdrifvits, hade för de vaktbetjente, som uppbure hyresersättning, uppstått ett förhållande, hvarigenom de blifvit satta i särdeles ofördelaktig ställning i jemförelse med sina kamrater å andra platser, så mycket mera som i de större städerna de numera i allmänhet höjda lefnadskostnaderna icke obetydligt öfverstege samma kostnader å andra orter, och derigenom svårigheten ytterligare ökats att af den i allt fall rätt begränsade vaktbetjentslönen jemväl betala det nödiga tillskottet till bostadshyran. Hvad särskildt anginge hufvudstaden, der nu påpekade missförhållande för de vaktbetjente, som uppbure hyresersättning, måste i jemförelsevis hög grad göra sig känbart, blefve detsamma för fängelserna å Långholmen inom den närmaste tiden afhjelpt genom utförandet af den af Kongl. Maj:t medgifna inredningen af 16 vaktbetjentsbostäder i gamla straffängelsets södra länga. I fråga om det nya länsfängelset i Stockholm, hvilket i slutet af år 1898 tagits i bruk, hade styrelsen hoppats, att af de enligt kongl.

brefvet den 31 maj 1895 för detta och andra fängelsebyggnadsarbeten till styrelsens disposition stälda medel så stora besparingar skulle vinnas, att erforderligt belopp skulle deraf kunna anvisas till uppförande i sammanhang med den öfriga fängelsebyggnaden af ett mindre bostadshus åt vaktbetjente vid fängelset. Men då i följd af den under senare åren inträdda betydliga stegringen af arbetslöner och pris å byggnadsmaterialier samt andra under byggnadstiden tillstötande omständigheter numera visat sig, att dessa medel till fullo åtginge för de arbeten, som blifvit genom nyssnämnda kongl. bref föreskrifna, kunde behofvet af ett bostadshus för vaktbetjente vid ifrågavarande länsfängelse icke afhjelpas på annat sätt än genom anvisande för ändamålet af särskildt anslag. Enligt gällande stat vore vid detta fängelse anstälde, förutom tre vaktqvinnor, en vaktmästare och sex vaktkonstaplar. Af dessa hade vaktmästaren familjebostad åt sig anordnad i fängelsets ekonomiflygel, och åt en vaktkonstapel, hvilkens hustru tjenstgjorde som portvakt, hade upplåtits fängelsets af ett rum och kök bestående portvaktslägenhet. Vaktqvinnorna och en vaktkonstapel, som vore ogift, bebodde för ogifta afsedda rum inom fängelset. De öfriga fyra vaktkonstaplarne uppbure hyresersättning till belopp af 150 kronor för år. I afgifvet tjenstememorial hade fängelsets direktör meddelat, att smärre lägenheter på ett rum och kök i den del af staden, der fängelset vore beläget, betingade en årlig hyra af 300 à 325 kronor, men att derstädes rådde sådan brist å dylika lägenheter, att det under hösten 1898 varit omöjligt att der få hyra en sådan. Deremot hade det lyckats en af konstaplarne att hyra en från en handelslägenhet afskild och derför jemförelsevis billig bostad om två rum och kök i fängelsets närhet för ett årligt pris af 406 kronor. Eljest kostade tvårumslägenheterna i denna del af staden 450 à 500 kronor eller till och med mera. De återstående tre konstaplarne hade nödgats hyra så långt bort från fängelset som i Vasastaden och Karlbergsallén, der de för sina lägenheter, hvilka bestode af ett rum och kök, betalade 250 à 275 kronor för år. De konstaplar, som erlade i hyra 275 och 406 kronor, hade för att skaffa sig något bidrag till denna utgift mottagit främmande personer i sina hem som »inneboende». Det vore tydligt, att de förhållanden, hvarom direktören sålunda upplyst, måste vara till skada både för fängelset och konstaplarne. Genom hyresersättningens otillräcklighet frestades de senare att hyra sig bostäder, hvarhelst sådana kunde billigast erhållas. Härigenom och genom bristen på lämpliga lägenheter i fängelsets närhet förlorade fängelset den med hyresersättningarnas införande för fångvårdsbetjente jemväl för fångvården afsedda fördelen, att dess betjente skulle kunna skaffa sig bostäder inom sådana afstånd från fångvårdsanstalterna, att deras tjenstgöring icke blefve deraf lidande. Och konstaplarne sjelfve ginge genom de långa afstånden till sina hem till stor del

förlustige den välbehöfliga hvila från tjensten, som fristundernas tillbringande i hemmen borde bereda. För öfrigt syntes den vederqvickelse, som ett väl ordnadt hemlif vore egnadt att skänka, i väsentlig mån gå förlorad för konstaplarne, om de icke ens kunde behålla sina anspråkslösa hem för sig sjelfva, utan nödgades att, såsom med några af dem nu vore fallet, för hyresutgiftens nedbringande dela bostäderna med »inneboende». Slutligen borde beaktas, att, med hänsyn till den afgörande betydelse, som prisfrågan måste ega vid valet af bostad, den fara funnes för handen, att en lägenhet komme att hyras, som vore för trång för familjen, osund och kanske dertill belägen bland en af ekonomiskt betryck eller annat förfall sjunken omgifning, från hvars inflytande det måste vara af vigt för fängelset att draga konstaplarne. Då det sålunda af mångahanda skäl vore synnerligen angeläget att bereda ifrågavarande konstaplar bostäder vid sjelfva fängelset, hade styrelsen låtit uppgöra ritningar till en byggnad å fängelsetomten i två våningar med två bostadslägenheter i hvarje våning och till en enligt bilagdt kostnadsförslag beräknad kostnad af 21,000 kronor.

På grund af hvad sålunda anförts hade styrelsen hemstält, att Kongl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen att till uppförande af ett bostadshus åt vaktbetjente vid länsfängelset i Stockholm bevilja ett extra anslag af 21,000 kronor.

Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Stockholms län, som blifvit i ärendet hörd, hade, med vitsordande af fångvårdsstyrelsens uppgifter angående svårigheten för vaktbetjeningen att mot något så när skälig ersättning skaffa sig lämpliga bostäder i hufvudstaden, och med tillkännagifvande, att intet vore att erinra mot det uppgjorda byggnadsförslaget, förordat bifall till fångvårdsstyrelsens framställning.

I infordradt utlåtande hade öfverintendentsembetet anfört, att embetet icke funnit anledning till erinran mot de ifrågavarande ritningarna, men beträffande det dertill hörande kostnadsförslag ansett sig böra anmärka, att, då en deri upptagen post å 359 kronor för oförutsedda utgifter måste anses otillräcklig, samma förslags slutsumma, 21,000 kronor, borde höjas till 21,500 kronor.

Härefter hade direktören vid länsfängelset på anmodan inkommit med uppgift å vaktkonstaplarnes bostäder och hyresbelopp från den 1 oktober 1899, utvisande, att två af dem, efter att förgäfves hafva i fängelsets närhet sökt bostäder på ett rum och kök, ej långt från fängelset förhyrt lägenheter om två rum och kök för 400 och 406 kronor, men sett sig nödsakade att inhysa så kallade inneboende, samt att de två andra konstaplarne hyrt lägenheter i Vasastaden om ett rum och kök för 280 kronor.

Af hvad sålunda förekommit har departementschefen funnit det framgå,

att det vore synnerligen önskligt, att åt ifrågavarande fyra vaktkonstaplar måtte beredas fri bostad i fängelsets närhet.

Då önskvärdheten af att bostad inom fängelsets område må beredas ifrågavarande vaktbetjening synes styrkt samt utskottet icke funnit skäl till erinran emot det äskade anslagsbeloppets storlek, hemställer utskottet,

att Riksdagen må för uppförande af ett bostadshus åt vaktbetjente vid länsfängelset i Stockholm på extra stat för år 1901 anvisa 21,500 kronor.

Angående östra nattcellflygelns vid centralfängelset å Långholmen inredande med celler för enrumsfångar. [11.]

12:o. Kongl. Maj:t har i punkten 11 under denna hufvudtitel föreslagit Riksdagen att för förändrad inredning af en flygel vid centralfängelset å Långholmen bevilja 60,000 kronor och deraf på extra stat för år 1901 anvisa 15,000 kronor.

Till statsrådsprotokollet har departementschefen i denna fråga till en början meddelat, hurusom fångvårdsstyrelsen i skrifvelse den 17 mars 1899 erinrat, att styrelsen vid afgifvande af yttrande rörande vissa ändringar i 1885 års lösdrifvarelag anmält, hurusom centralfängelset i Malmö icke längre syntes behöfva för sitt nuvarande ändamål tagas i anspråk, utan i händelse af behof skulle kunna upplåtas till tvångsarbetsanstalt, dertill det väl lämpade sig icke blott på grund af sina stora arbetssalar, utan ock genom sin tillhörande cellbyggnad, hvilken senare genom sina 137 dagceller erbjöde önsklig möjlighet att afskilja företrädesvis unge lösdrifvare sins emellan och från de äldre. Så länge lösdrifvarelagens nuvarande bestämmelser fortfore att gälla, förelåge, enligt hvad fångvårdsstyrelsen vidare anfört, visserligen icke behofvet att inrätta en ytterligare anstalt för tvångsarbetare och i sådant syfte indraga centralfängelset i Malmö såsom straffanstalt. Men å ena sidan fordrade omtänksamheten, att på förhand sådana anordningar planlades, hvilka från fångvårdens sida möjliggjorde tillämpningen af de förändrade lagbestämmelser beträffande lösdrifvares behandling, styrelsen föreslagit såsom enligt dess åsigt nyttiga och nödiga; och å andra sidan kunde styrelsen icke förbise, att, oafsedt detta, sådana förhållanden numera inträdt, att centralfängelsets i Malmö indragning såsom straffanstalt måste anses från ekonomisk svnpunkt med nödvändighet påfordrad. Styrelsen hade derför ansett sig utan afvaktan å den möjliga framgången af sitt förslag till förändringar i lösdrifvarelagen redan nu böra till Kongl. Maj:t ingå med framställning i afseende å nämnda fängelses utrymmande och de åtgärder, hvilka såsom förutsättning härför erfordrades. Af tabell, upptagande för åren 1892—1898 medeltalet af de vid de manliga centralfängelserna, nemligen de å Långholmen, i Malmö och å Nya Varfvet

intagna fångar, alla dömde till straffarbete på längre tid än två år, framginge, att såsom en naturlig följd dels af de genom lagen den 20 juni 1890 för vissa fall inträdda lindrigare straffbestämmelser och dels af den utsträckning af enrumsstraffets användning, som genom lagen den 29 juli 1892 inträdde, gemensamhetsfångarnes antal nedgått till mindre än tredjedelen, under det att enrumsfångarnas antal samtidigt stigit till betydligt mera än det tredubbla. Då gemensamhetsfångarnes antal så starkt sjunkit, hade deraf måst blifva en följd, att utrymmet inom centralfängelserna, som varit inredda hufvudsakligen för mottagande af detta slag af fångar, till betydlig del stode utan användning. De tre manliga centralfängelserna innehölle sålunda sammanlagdt 700 för gemensamhetsfångar afsedda nattceller, under det att antalet sådana fångar under år 1898 i medeltal utgjorde allenast 247. Det framginge häraf, att antalet centralfängelser för män under nuvarande förhållanden kunde och borde nedbringas. Vid samma fängelser funnes nu celler för enrumsfångar till ett antal af 508, medan enrumsfångarnes medelantal under år 1898 uppgått till 404. Vid centralfängelset i Malmö funnes 284 nattceller och, såsom förut erinrats, 137 celler, afsedda för enrumsfångar. Om nu detta fängelse ej vidare toges i anspråk för straffångar, skulle för dessa återstå 416 nattceller för gemensamhetsfångar, nemligen 300 vid centralfängelset å Långholmen och 116 å Nya Varfvet, samt 371 celler för enrumsfångar, nemligen 200 å Långholmen och 171 å Nya Varfvet. Dessa siffror visade, att, i händelse Malmöfängelset utrymdes, ett öfverskott af 169 nattceller för gemensamhetsfångarne dock fortfarande skulle förefinnas, men att en brist af 33 celler för enrumsfångar skulle uppkomma, allt under beräkning efter medelantalet fångar under år 1898. Då nyssnämnda stora antal nattceller, 169, skulle stå utan användning, och anledning vore att antaga, att gemensamhetsfångarnes antal komme att ännu mera nedgå, erbjöde sig såsom den enligt styrelsens åsigt mest lämpliga åtgärden till fyllande af bristen på celler för enrumsfångarne och vinnande af nödig reserv deraf att omändra och med dylika celler inreda en af nattcellflyglarne vid centralfängelset å Långholmen, hvarigenom en för det närvarande alldeles öfverflödig byggnad åter skulle komma till gagn. I sådant afseende syntes den östra flygeln i följd af sitt läge vara den mest passande. Enligt hvad verkställd utredning gåfve vid handen och på sätt vid skrifvelsen fogade, af styrelsens arkitekt uppgjorda ritningar och kostnadsberäkningar utvisade, kunde för en kostnad af 60,000 kronor, med omändring af nämnda flygels 150 nattceller, erhållas 72 för enrumsfångar afsedda celler, med afseende å storlek och öfriga anordningar jemförliga med de å senare tider inredda celler för enrumsfångar. Efter genomförandet af den sålunda föreslagna förändringen skulle vid centralfängelserna å Långholmen och å Nya Varfvet

finnas 266 nattceller för gemensamhetsfångar och 443 celler för enrumsfångar.

Kronans årliga utgifter för centralfängelset i Malmö, med afdrag för kostnaderna för fångarnes underhåll med mera, som ju vid deras förflyttning till annat fängelse skulle qvarstå, belöpte sig till omkring 70,000 kronor. Visserligen skulle till en tid en stor del af detta utgiftsbelopp qvarstå, derest fängelset icke mera skulle varda för fångvårdsändamål användt, enär under denna förutsättning aflöningar fortfarande måste utgå till den derstädes anställda tjenstepersonal, som ej kunde till andra platser inom fångvården förflyttas; men styrelsen hade dock redan inskränkt antalet af sagda personal genom att, der så ske kunnat, lemna uppkomna ledigheter obesatta, och läte sig angeläget vara att, i den mån detta utan äfventyrande af fängelsets säkerhet läte sig göra, härmed vidare fortsätta. Genom fängelsets utrymmande skulle ock undgås åtskilliga i annat fall förestående kostnader för reparationer och nya anordningar till belopp af 52,000 kronor. Skulle åter en förändrad lösdrifvarelagstiftning medföra, att Malmö centralfängelse behöfde tagas i användning såsom tvångsarbetsanstalt, skulle nedläggandet af straffängelsets verksamhet medföra en vinst, motsvarande kostnaderna både för den nödiga tjenstepersonalens aflönande och för anordnandet af en ny tvångsarbetsanstalt. Om än behofvet af nyssnämnda reparation i detta fall skulle qvarstå, blefve likväl utgiften härför obetydlig, jemförd med de belopp, hvilka för sistberörda nybyggnadsändamål skulle erfordras.

På grund af det sålunda anförda och under erinran, att fängelsets indragning icke kunde ske, förrän ombyggn aden å Långholmen hunne fullbordas, hade styrelsen hemstält, att Kongl. Maj:t måtte medgifva, att den östra nattcellflygeln vid centralfängelset å Långholmen finge under de närmaste åren omändras så, att den komme att innehålla, i stället för nuvarande 150 nattceller, 72 celler för enrumsfångar, samt för nämnda arbetes påbörjande från förslagsanslaget till fångars vård och underhåll för år 1899 anvisa ett belopp af 15,000 kronor.

Sedan fångvårdsstyrelsen emellertid i skrifvelse den 11 juli 1899 anmält, att nämnda förslagsanslag för år 1898 något öfverskridits och antagligen komme att fortfarande för någon tid visa sig väl knappt beräknadt, hade Kongl. Maj:t enligt beslut den 20 sistlidne oktober, enär förslagsanslaget desto mindre borde för ifrågavarande arbeten användas, som, enligt hvad fångvårdsstyrelsen dåmera upplyst, anslaget i allt fall sannolikt komme att öfverskridas, funnit fångvårdsstyrelsens hemställan ej kunna bifallas.

I sitt den 29 september 1899 afgifna förslag angående anslagen till fångvården för år 1901 hade fångvårdsstyrelsen hemstält, att Kongl. Maj:t på de i skrifvelsen den 17 nästförutgångne mars af styrelsen anförda skäl

täcktes föreslå Riksdagen att för ofvanberörda ändamål anvisa ett extra anslag för år 1901 af 60,000 kronor.

Departementschefen har för sin del förklarat sig anse det, på de skäl, fångvårdsstyrelsen anfört, vara lämpligt, att, såsom förberedande åtgärd till centralfängelsets i Malmö indragning eller förändring till tvångsarbetsanstalt, ena nattcellflygeln å Långholmen inredes till celler för enrumsfångar, och då, efter hvad af fångvårdsstyrelsens skrifvelse framginge, sagda arbete borde kunna med ett belopp af 15,000 kronor påbörjas, hemstält om proposition till Riksdagen i dylikt syfte.

Behöfligheten af den nu ifrågasatta ändringen af östra nattcellflygeln vid centralfängelset å Långholmen är, såsom fångvårdsstyrelsen i ofvan åberopade yttrande den 19 mars 1899 framhållit, föranledd af den omorganisation af centralfängelset i Malmö, som må kunna betingas af ifrågasatta förändringar i lagen om lösdrifvares behandling. Då emellertid dessa lagförändringar ännu icke egt rum eller ens blifvit för Riksdagen framlagda, och Riksdagen alltså icke är i tillfälle att bedöma, huruvida och i hvad mån desamma kunna synas Riksdagen förtjenta af bifall, kan utskottet ej för närvarande finna några ombyggnadsföretag vid nuvarande fängelser nödvändiga för att tillgodose ett till äfventyrs af dylikt bifall framkalladt framtida behof. Fångvårdsstyrelsens har visserligen jemväl förklarat sig icke kunna förbise, att sådana förhållanden numera inträdt, att, *oafsedt* berörda ifrågasatta lagändringar och deraf föranledda omgestaltningar af fängelseväsendet, centralfängelsets i Malmö indragning såsom straffanstalt måste anses från ekonomisk synpunkt med nödvändighet påfordrad. Hvad som till stöd för en dylik åsigt finnes uti statsrådsprotokollet uppgifvet och åberopadt kan utskottet dock ej finna innefatta tillfyllestgörande utredning. Då af hela det nu ifrågasatta ombyggnadsarbetets kostnadssumma, 60,000 kronor, blott en fjerdedel, 15,000 kronor, ansetts kunna behöfvas för år 1901, synes häraf framgå, att samma arbetes utförande under den allra närmaste framtiden icke är erforderligt; och derest framdeles de nu ifrågasatta förändringarna skulle visa sig nödvändiga eller obetingadt fördelaktiga, lärer ej hinder möta att så kraftigt bedrifva arbetet, att detsamma må kunna inom behörig tid fullbordas.

Utskottet får med anledning af hvad sålunda anförts hemställa,

att Kongl. Maj:ts nu ifrågavarande framställning icke må af Riksdagen bifallas.

Angående dyrtidstillägg. [12.]

13:o. Kongl. Maj:t har under denna hufvudtitel i punkten 12 föreslagit Riksdagen att, för beredande af dyrtidstillägg för år 1900 åt en del

tjenstemän och betjente i justitiedepartementets afdelning af Kongl. Maj:ts kansli samt till justitiedepartementet hörande embetsverk och kårer, på extra stat för år 1901 bevilja *förslagsvis* 108,000 kronor.

Häröfver kommer utskottet att framdeles afgifva utlåtande, hvilket utskottet härmed skolat för Riksdagen

anmäla.

Angående en inom Andra Kammaren väckt motion.

14:o. Uti en inom Andra Kammaren väckt motion (n:o 51) har herr *A. Hedin* gjort framställning om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om verkställande och öfverlemnande till Riksdagen af utredning i fråga om nu gällande bestämmelser och praxis beträffande statens embets- och tjenstemäns dagliga tjenstgöringstid, samt, under viss förutsättning, om anslag för detta ändamål.

Öfver berörda motion kommer utskottet att framdeles afgifva utlåtande, hvilket utskottet skolat redan i utlåtandet angående regleringen af utgifterna under denna hufvudtitel för Riksdagen

anmäla

Stockholm den 8 februari 1900.

På statsutskottets vägnar:

CHR. LUNDEBERG.

Reservationer:

vid *punkt 2:o* (angående delning af Norra Ångermanlands domsaga):

af herrar *C. Persson, I. Månsson, O. A. Ericsson* och *P. Norberg,* hvilka yrkat, att utskottets yttrande och förslag bort erhålla följande lydelse:

»Af hvad i statsrådsprotokollet — — — — delad. Hvad angår de föreslagna aflöningarna har utskottet ansett, att lön till hvardera häradshöfdingen må utgå med vanlig häradshöfdingelön, 4,500 kronor. Deremot har utskottet förestält sig, att, då under senare åren med anledning af utfärdade nya lagar och förordningar, särskildt den nya stämpelförordningen, häradshöfdingarnes sportelinkomster blifvit väsentligt ökade emot hvad vid

senaste löneregleringen beräknats, nedsättning i tjenstgöringspenningarne skäligen bör ega rum och för hvardera af de nu ifrågavarande häradshöfdingebeställningarna bestämmas till 1,000 kronor.

Utskottet får derför hemställa,

att Kongl. Maj:ts förevarande framställning må på det sätt bifallas, att Riksdagen, för genomförande af delning af Norra Ångermanlands domsaga i två nya domsagor, må, jemte bestämmande af lönen till 4,500 kronor och tjenstgöringspenningarna till 1,000 kronor för hvardera af de nya häradshöfdingebeställningarne, öka anslaget till häradshöfdingarne under Svea hofrätt med 4,100 kronor.

Vid bifall härtill kommer det i 1900 års riksstat under rubrik »Svea hofrätt med derunder lydande justitiestat» uppförda anslag, 666,287 kronor, att höjas till 670,387 kronor»;

vid *punkt 4:o* (angående höjning af lönen för direktören vid centralfängelset å Nya Varfvet m. m.):

af herrar *Chr. Lundeberg,* friherre *J. T. Gripenstedt, H. P. P. Tamm, K. Bohnstedt, I. Wijk, N. Fosser, F. E. Pettersson, E. Fränckel,* grefve *Ph. Klingspor, K. G. Bildt, C. U. S. Lybeck* och *L. Grundberg,* hvilka ansett utskottets yttrande och förslag hafva bort erhålla följande lydelse:

»Enligt hvad utskottet inhemtat, har i afseende å centralfängelset å Nya Varfvet proportionen mellan der förvarade enrumsfångar och gemensamhetsfångar under senare tid förändrats på sätt följande tabell utvisar:

Fångantalet vid centralfängelset å Nya Varfvet vid slutet af nedanstående år,

	I enrum.	I gemensamhet.	Summa.
1891	28	177	205
1892	33	160	193
1893	22	147	169
1894	45	105	150
1895	73	65	138
1896	75	61	136
1897	135	61	196
1898	147	63	210
1899	153	66	219

Enär enrumsfångarnas behandling lärer fordra mycket mer arbete och omtanke från direktörens sida än gemensamhetsfångarna, samt med hänsyn till de öfriga skäl, som i statsrådsprotokollet finnas anförda till stöd för framställningen om höjning af direktörens vid detta fängelse lön, har utskottet ansett sig böra tillstyrka bifall till samma framställning.

Direktören vid tvångsarbetsanstalten i Norrköping synes jemväl hafva på senare år fått betydligt ökadt arbete sig pålagdt, särskildt i afseende å skrifgöromålen. Under det att vid slutet af år 1891 derstädes förvarades 87 och vid 1892 års slut 76 straffångar, hvilka i regeln stannade i fängelset under en längre tid, hyser fängelset numera i medeltal mer än 150 tvångsarbetsfångar, hvilka ofta ej qvarhållas mer än några få månader och följaktligen föranleda en väsentlig ökning i expeditionsgöromålen. Utskottet kan derför ej förneka befogenheten af att något högre skrifvarearfvode numera tilldelas direktören vid denna anstalt.

På grund af hvad sålunda anförts hemställer utskottet,

att Riksdagen må medgifva, att lönen för direktören vid centralfängelset å Nya Varfvet höjes med 500 kronor och skrifvarearfvodet till direktören vid tvångsarbetsanstalten i Norrköping med 200 kronor för år, att af bestämda anslaget till fångars vård och underhåll utgå under enahanda vilkor, som föreskrifvits för innehafvarne af lön å nu gällande, af Riksdagen antagna lönestat för tjenstemän vid fångvårdsanstalterna.»

B

Tabell öfver ordinarie anslagen und

1900 års riksstat anslår: Anvisning i kontant. Kronor	ö.	
		Justiti
17,000	—	Departementschefen
35,800	—	Departementets afdelning af Kongl. Maj:ts kansli*)
6,000	—	Departementschefens ombud för tillsyn öfver skrifters allmängörande, *förslagsanslag*
182,700	—	Högsta domstolen
18,800	—	Justitiekanslersexpeditionen
150,400	—	Nedre justitierevisionen
666,287	—	Svea hofrätt med derunder lydande justitiestat. Nuvarande belopp
		Ökas för genomförande af delning af Norra Ångermanlands domsaga i två nya do
476,913	—	Göta hofrätt med derunder lydande justitiestat
208,713	—	Hofrätten öfver Skåne och Blekinge med derunder lydande justitiestat
11,100	—	Krigshofrätten
55,000	—	Ålderstillägg, *förslagsanslag*
1,695,975	—	Fångvården:
		Fångvårdsstyrelsen
		Fångars vård och underhåll:
		Bestämdt anslag. Nuvarande belopp
		Minskas dels, under förutsättning af bifall till Kongl. Maj:t förslag om direkt ningsstat, med
		dels genom afdrag af bostadsersättning å arfvodet till presterligt biträ
		Förslagsanslag
		Ålderstillägg för en del vid fångvårdsstyrelsen och fångvården anstälde embets-
		Vård och underhåll af läns- och kronohäkten, *reservationsanslag*
84,000		Ersättning åt personer, menigheter och allmänna inrättningar för dem genom nya str
12,000	—	Medikolegala besigtningar, *förslagsanslag*
18,000	—	Rese- och traktamentspenningar, *förslagsanslag*
135,000	—	Ersättning åt domare, vittnen och parter, *förslagsanslag*
64,262	—	Skrifmaterialer och expenser, ved m. m., *förslagsanslag*
4,500	—	Extra utgifter, *reservationsanslag*
S:a 3,842,450	—	

*) Öfver detta anslag kommer utskottet framdeles att afgifva utlåtande.

. *A.*

'ksstatens A n d r a hufvudtitel.

					Förslag till blifvande riksstat: Anvisning i kontant. Kronor	ö.
epartementet.						
.....					17,000	—
.....					35,800	—
.....					6,000	—
.....					182,700	—
.....					18,800	—
.....					150,400	—
.....				666,287: —		
or med				4,500: —	670,787	—
.....					476,913	—
.....					208,713	—
.....					11,100	—
.....					55,000	—
.....				59,500: —		
.....		499,100: —				
. R. Wibergs öfverflyttande på indrag-	3,700: —					
'd fängelserna å Långholmen	300: —	4,000: —	495,100: —			
.....			1,042,375: —	1,537,475: —		
'enstemän, *förslagsanslag*				65,000: —		
.....				30,000: —	1,691,975	—
ens införande frångångna bötesandelar, *förslagsanslag*					84,000	—
.....					12,000	—
.....					18,000	—
.....					135,000	—
.....					64,262	—
.....					4,500	—
				S u m m a	3,842,950	—

Bil. Litt. B.

Tabell öfver extra ordinarie anslagen under riksstatens Andra hufvudtitel.

	Kronor.	ö.
Justitiedepartementet.		
För fortsatt uppehållande af lagbyråns verksamhet	25,000	—
Till arfvoden åt krigshofrättens ordförande och militäre ledamöter	3,250	—
För uppförande af nya hägnader och fånggårdar vid länsfängelserna i Malmö och Örebro samt vid kronohäktet i Uddevalla	34,600	—
För uppförande af ett bostadshus åt vaktbetjente vid länsfängelset i Stockholm	21,500	—
Summa	84,350	—

Anm. Öfver Kongl. Maj:ts förslag angående anslag till beredande af dyrtidstillägg åt en del tjenstemän och betjente i justitiedepartementets afdelning af Kongl. Maj:ts kansli samt till justitiedepartementet hörande embetsverk och corpser kommer utskottet att framdeles afgifva utlåtande.

Stockholm, K. B. Boströms Boktryckeri, 1900.